

PRESSEMEDDELELSE - Den 23. oktober 2018

Fra ICOMOS Danmark i anledning af planerne om at nedrive Vikingskibshallen i Roskilde.

INTERNATIONAL ORGANISATION UDSENDER HERITAGE ALERT MOD VIKINGESKIBSHALLEN I ROSKILDE

Vikingskibshallen i Roskilde kan sagtens reddes fra fjordens vand, betonens forvitring og et uforholdsmæssigt stort energiforbrug. Det siger en samling af internationale eksperter fra ICOMOS (International Council on Monuments and Sites), både ud fra danske erfaringer og tilsvarende internationale erfaringer med sammenlignelige 'skrøbelige' og udsatte bygninger af jernbeton.

ICOMOS Internationale Videnskabelige Komité for det 20. århundredes arkitektur (ISC20C), med hovedsæde i Chicago i USA, har derfor netop sendt et brev til bestyrelsen for Vikingskibsmuseet i Roskilde og heri dels udtrykt stor bekymring over museets planer om at rive Vikingskibshallen ned, dels som eksperter på området, nævnt og eksemplificeret de oplagte muligheder, der er for at løse bygningens tekniske problemer.

Det gør man bl.a. fordi Vikingskibshallen ud over at være et uomtvisteligt dansk arkitektonisk mesterværk – også rager op og har stor bevågenhed og betydning internationalt. Vikingskibshallen er et fint eksempel på, at når de internationale arkitektoniske strømninger kommer igennem de nordiske arkitekters hænder, så får de et 'løft' i skarphed, elegance og stil, der ofte overgår forbillederne, som det bl.a. skete både i barokken, klassicismen og senklassicismen, og ikke mindst i modernismens bygninger før og efter 2. Verdenskrig.

ISC20C's henvendelse støttes af flere bevaringsorganisationer, herunder Europa Nostra DK, DOCOMOMO DK, Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur og Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring.

Bilag:

ISC20C brev til Vikingskibsmuseets bestyrelse og Kulturministeren.

Kontaktpersoner:

ISC20C, president Gunny Harboe, E-mail: Gunny@harboearch.com

ISC20C's udpegede kontaktperson i DK i forbindelse med nærværende sag: Arkitekt MAA, lektor Søren Vadstrup. E-mail: soren.vadstrup@kadk.dk tlf. 29 45 40 96

BAGGRUND:

VIKINGESKIBSHALLEN i Roskilde, der er bygget i 1969 som en udstillingshal for de 5 skibsvrag, der var blevet sænket ved Skuldelev i Roskilde Fjord som en søspærring i slutningen af vikingetiden, og som blev udgravet af Nationalmuseet i 1962 – har det ikke godt.

Én ting er at ukærlige navne som 'plimsoller', 'brutalisme' og 'betonkasse' klæber til bygningen, men værre er det, at museets tre største arkitektoniske kvaliteter – nemlig bygningens placering i landskabet, oplevelsen af skibene i et stort rum i flere niveauer og hvor de to bedst bevarede skibe kan ses med fjorden som direkte baggrund – har vist sig at udgøre bygningens meget alvorlige 'akilleshæl'.

Under de mere og mere hyppige nordvestenstorme presser fjordens vand sig ned i bunden, og oversvømmer, ikke kun Vikingskibshallen, der ligger længst nede, på grund af den flotte udsigt, men også beboede områder langs fjorden, f.eks. i Jyllinge Strand.

1960'erne var ydermere dårlige år for betonen, så den store udstillingshal i flere niveauer er dårligt funderet, uisolereet og dyr at varme op. Derudover forvitrer de tynde jernbetonkonstruktioner.

Det er netop disse tre grunde, Vikingskibshallens arkitektoniske byggestil, materialevalget og bygningens placering umiddelbart ud til Roskilde Fjord, som Kulturministeren har brugt som argument for at ophæve fredningen af bygningen for 2 måneder siden.

Ministerens egen styrelse, Slots- og Kulturstyrelsen, og Ministeriets rådgivende organ, der repræsenterer en samling af eksperter indenfor arkitektur og kulturhistorie, Det Særlige Bygningssyn, er ellers uenige i dette og har frarådet og modsat sig affredningen. Ministeren har imidlertid sikret sig, gennem en nylig revision af Bygningsfredningsloven, at hendes afgørelse ikke kan ankes eller påklages.

Det har fra starten og op gennem de kun 40 år, Vikingskibshallen har eksisteret, mange gange været fremhævet, at bygningen er et arkitektonisk mesterværk. Allerede samme år museet åbnede, modtog arkitekten Erik Christian Sørensen den hæderfulde 'Træprisen, for denne rene betonbygning. Men det var netop det smukke aftryk af forskallingsbrædderne i betonen, en avanceret teknik, der på fransk kaldes 'bêton bruté' = rå, forstået som *ikke pudset*, beton, og som har givet navn til 'undersættelsen' *brutalisme*, som man hævder. Den ret fine og elegante måde bygningen viser sit meget klare 'bæresystem' på, og som kan ses både udvendigt og indvendigt, er et andet mesterligt træk. Og endelig kan man fremhæve lysforholdene, både fra den nordvendte vinduesfacade mod Roskilde Fjord, afskærmet mod direkte sol af de markante vindskeder, samt de ligeledes meget markante ovenlys. Vikingskibshallen blev af samme grunde bygningsfredet i 1997, som én af de første modernistiske bygninger i Danmark, der var under 50 år.

Det vil derfor være et meget stort tab for Danmarks bygningskultur og arkitekturhistorie, hvis Vikingskibshallen, som Museets bestyrelse har planer om, bliver revet ned. Også selv om en ny museumsbygning i dens sted, som ønsket af visse politikere, bliver opført i vikingestil, så turisterne tydeligt kan se, hvad den indeholder.

ISC20C udpegede danske kontaktperson Arkitekt MAA, lektor Søren Vadstrup udtaler:
"Der er desværre mange, der betragter den danske Bygningsfredningslov, og bevarelsen dansk bygningskultur i det hele taget, som en 'skønhedskonkurrence', hvor kun det, som 'man' bedst kan lide skal bevares for eftertiden. Men Danmarks bygningskultur er i høj grad med til at definere os som folk – oven i købet som den mest synlige og nærværende del. De bygninger, der ligger i de danske byer, landsbyer og i det åbne land, og som vi færdes, bor og arbejder i, fortæller os hvem, vi er, hvor vi kommer fra og hvorfor vores samfund ser ud, som det gør. Oven i købet på et meget langt stræk. Og vores eftertid skulle meget gerne netop kunne se og opleve de bygninger, som 'nogen' på et tidspunkt ikke kunne lide, eller syntes lå i vejen eller forkert".

Så sagen om Vikingskibshallen har tre aspekter: De tekniske aspekter – konstruktionen, materialerne og fjordens vandmasser under storme. De arkitektoniske aspekter – bygningens placeringen i landskabet, det store, indirekte dagslys belyste og niveaudelte udstillingsrum, samt samspillet mellem de udstillede skibe og fjorden. Og endelige de kulturelle aspekter, den kulturelle identitet, og de idéer og værdier for sin tid, bygningen og dens materialer og konstruktioner afspejler.

Der findes både danske og internationale erfaringer og eksempler på, at især de tekniske problemer med jernbetonen kan løses. Disse er oven i købet både anvist og beskrevet af Kulturministerens egen Styrelse og rådgivende organ, hvilket ministeren – og nu Museets bestyrelse har valgt ikke at følge.

At reparere en jernbetonbygning, der forvitrer, adskiller sig ikke restaureringsteknisk fra det at reparere en bindingsværksbygning med råd i tømmeret, eller en muret bygning med saltskader. Det har man masser af erfaringer med både i Danmark og internationalt. Nyt beton i dag, f.eks. Storebæltsbroen, der også står med fødderne i saltvand, forventes eksempelvis at holde i 100-120 år.

Link til ISC20C: <http://www.icomos-isc20c.org/about/>

Link til ICOMOS: <https://www.icomos.org/en/>

Link til ICOMOS Danmark: <http://www.icomos.dk/>

ICOMOS Danmark er den danske nationalkomité under International Council on Monuments and Sites - en verdensomspændende organisation (NGO), hvis medlemmer arbejder professionelt for bevarelse af kultur- og naturarven, i forhold til bygninger, historiske byer, kulturlandskaber og arkæologiske monumenter. ICOMOS fungerer som UNESCOs ekspertorgan i spørgsmål inden for bevarelse af kulturmiljøer og i forhold til Verdensarvskonventionen.